

Senioru lietu padomes sēde

2015.gada 12.novembrī

PROTOKOLS NR.12

Rīgā,

Skolas ielā 28, 2.korpusa 3.stāva zālē

2015.gada 12.novembrī

plkst. 11:00

Vada: Uldis Augulis, labklājības ministrs

Piedalās:

Ingus Alliks	Labklājības ministrijas valsts sekretāra vietnieks
Janīna Ancāne	Biedrības „Vārkavas novada pensionāri” valdes priekšsēdētāja
Silvija Beikerte	Biedrības „Rīgas aktīvo senioru alianse” valdes locekle
Jānis Felsbergs	Latvijas Pensionāru federācijas Pensiju komisijas vadītājs
Jāzeps Janiševs	Biedrības „Latvijas Senioru alianse” valdes priekšsēdētājs
Sarmīte Krecere	Latvijas Pensionāru federācijas priekšsēdētāja vietniece
Māra Sīmane	Pārresoru koordinācijas centra Attīstības plānošanas nodaļas konsultante
Inese Šmitiņa	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras direktore
Līga Timša	Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vecākā referente

Pieaicinātās personas:

Līva Roze	Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vecākā referente
Egīta Pole	Veselības ministrijas valsts sekretāra vietniece veselības politikas jautājumos
Jana Muižniece	Labklājības ministrijas Sociālā apdrošināšanas departamenta direktore
Edgars Voļskis	SIA „KPMG Baltic” direktora vietnieks

Protokolē: I.Salmane, Labklājības ministrijas Sociālās apdrošināšanas departamenta vecākā referente

Darba kārtībā:

1. Sēdes atklāšana un darba kārtības saskaņošana.
2. Latvijas Pensionāru federācijas (turpmāk – LPF) iniciatīvas pensiju indeksācijā.
3. Pievienotās vērtības nodokļa atcelšana medikamentu iegādei vecuma un invaliditātes pensijas saņēmējiem.
4. Par senioriem veltītu koncertuzvedumu š.g. 26.novembrī.

1. Sēdes atklāšana un darba kārtības apstiprināšana.

Senioru lietu padomes (turpmāk - Padome) vadītājs *U.Augulis* atklāj kārtējo padomes sēdi, iepazīstinot padomes dalībniekus ar darba kārtības jautājumiem, un dod vārdu padomes pārstāvjiem iepazīstināt klātesošos ar saviem priekšlikumiem pensionāru situācijas uzlabošanai.

2. LPF iniciatīvas pensiju indeksācijā.

Padomes pārstāvji iepazīstina klātesošos ar ierosinājumiem attiecībā uz aktuālajiem sociāli ekonomiskajiem jautājumiem, kas skar seniorus.

LPF pārstāve *S.Krecere* informē, ka š.g. 12.oktobra LPF sēdē tika pieņemts lēmums nodot priekšlikumu LR Saeimai izmaiņām likumā „Par valsts pensijām” par pensiju indeksāciju palielinātā apmērā atkarībā no darba stāža. Pamatojums ir iesniegtie 70 tūkstoši atbalstītāju paraksti.

LPF priekšlikumi pensiju indeksācijai:

valsts pensiju pārskatot, iemaksu algu indeksu piemēro:

- pensijām, kas aprēķinātas līdz 1996.gadam - 50% apmērā;
- pensijām par darba stāžu līdz 30 gadiem - 25% apmērā;
- pensijām par darba stāžu virs 30 gadiem - 35% apmērā;
- pensijām par darba stāžu virs 35 gadiem - 45% apmērā;
- pensijām par darba stāžu virs 40 gadiem - 50% apmērā;
- pensijām par darba stāžu virs 45 gadiem - 55% apmērā;
- pensijām sievietēm ar 2 un vairāk bērniem - 50% apmērā ar darba stāžu virs 20 gadiem.

U.Augulis informē, ka Saeimas Sociālo un darba lietu komisija ir izveidojusi darba grupu pensiju sistēmas pilnveidošanai, kurā deleģēti I.Alliks, J.Muižniece un R.Uzulnieks. Viedokļa izteikšanai vārds tiek dots Labklājības ministrijas pārstāvjiem.

I.Alliks izsaka viedokli, ka nav īsti skaidra motivācija LPF pieņemtajam priekšlikumam indeksācijā ieviest darba stāža elementu gradācijā pa stāža gadiem, jo pensiju indeksācijas mērķis ir katras konkrētās pensijas pirktspējas nesamazināšana. *I.Alliks* lūdz LPF vēlreiz izvērtēt un argumentēt, kāpēc piedāvātais risinājums šķiet pamatots. Ja mērķis ir palīdzēt cilvēkiem ar lielu darba stāžu un mazu pensiju, iespējams, ja vien valsts var atrast finansējumu, pareizāks risinājums būtu vērst uzmanību uz piemaksu par apdrošināšanas stāžu līdz 1996.gadam revīziju.

U.Augulis piekrīt, ka šo piemaksu apmēra paaugstināšana būtu vienkāršāk administrējams process. Ministrs piebilst, ka jautājumi gan par piemaksas par darba stāžu līdz 1996.gadam apmēra palielināšanas iespējām, gan indeksāciju diskutējami minētajā Saeimas Sociālo un

darba lietu komisijas darba grupā. Runājot par pensiju piemaksām, būtisks jautājums – cik un kādā veidā būs iespēja nopelnīt valsts pamatbudžetā, jo šīs piemaksas tiek finansētas no valsts pamatbudžeta. Pašreiz valsts pamatbudžets liedz iespēju palielināt jebkāda veida izdevumus.

Attiecībā uz pensiju indeksāciju **U.Augulis** norāda, ka, neskatoties uz to, ka šā gada budžeta kontekstā valdība neatbalstīja pensiju indeksācijā piemērot lielāku algas pieauguma indeksu, ierosinājums - indeksēt pensijas straujāk, t.i., ņemt vērā 50% no apdrošināšanas iemaksu reālā pieauguma procentiem, no Labklājības ministrijas puses tiek uzturēts un virzīts tālāk. Labā ziņa, ka tika rasta iespēja piešķirt papildu līdzekļus, lai nodrošinātu pensiju sākuma kapitāla un pensiju kapitāla pārrēķināšanu personām, kurām no 2010.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim tika piešķirta vai pārrēķināta vecuma, izdienas vai apgādnieka zaudējuma pensija.

U.Augulis aicina izteikties sēdes dalībniekus.

LPF pārstāvji pauž sabiedrības viedokli par nelielo pensiju palielinājumu indeksācijas rezultātā.

J.Muižniece komentē, ka runājot ar senioriem, būtiski ir izmantot informāciju skaitļos, jo, piemēram, lasot, ka apdrošināšanas iemaksu reālā pieauguma procenti ir 25% vai 50%, nebūt nenozīmē lielu pensijas apmēra pieaugumu. Līdz ar to, vai jātērē administratīvie resursi tam, ka tas ieguvums neapmierinās, un pensijas nepieaugs par 100 EUR? **J.Muižniece** ierosina izvērtēt iespēju meklēt arī citus risinājumus pensionāru dzīves kvalitātes uzlabošanai.

I.Alliks piekrīt J.Muižnieces komentāram un vērš uzmanību, ka cēloņi pensiju apmēriem ir dažādi, jo ir personas, kuras pensionējās pēc „vecā pensiju likuma” un ir personas, kuras pensionējās pēc jaunās pensiju sistēmas. Tas nozīmē, ka arī palīdzības pieeja ir dažāda, kā uzlabot senioriem dzīves apstākļus. Līdz ar to būtu nepieciešams sagrupēt konkrētās problēmas, lai meklētu atbilstošākos risinājumus.

E.Voļskis pauž viedokli, ka pēdējo 10 gadu laikā sāpīgais elements pie pensiju aprēķināšanas ir apdrošināšanas stāžs. Līdz ar to minētajā Saeimas darba grupā darba stāžs kā elements, kas ietekmē pensijas apmēru, būtu dziļāk analizējams - kā tas adaptējams, izmantojams pie pensijas aprēķina vai pārrēķināšanas.

I.Alliks piekrīt, ka darba stāža elements būtu ņemams vērā, un, iespējams, tas tiks ņemts vērā saistībā ar minimālā līmeņa ieviešanu. Taču tas ir politiskas izšķiršanās jautājums. **I.Alliks** uzskata, ka, negraujot esošo sociālās apdrošināšanas sistēmu, sabiedrībai saprotamāks risinājums būtu piemaksu par apdrošināšanas stāžu līdz 1996.gadam jautājuma aktualizācija.

Vienlaikus **Rīgas aktīvo senioru alianse** rosina piemērot neapliekamo nodokli strādājošiem pensionāriem, kā arī ieviest pensionāru karti, kas būtu vienīgais komunālo maksājumu apmaksas līdzeklis valsts sniegtajiem pakalpojumiem.

E.Voļskis skaidro, ka valsts sociālās problēmas veido ēnu ekonomika un ilgstošie bezdarbnieki, kas ir liels pašvaldību slogs caur sociālās palīdzības sistēmu. Attiecīgi tāpēc tiek diskutēts par iedzīvotāju ienākumu nodokli, kuru nevar samazināt, jo tas tiešā veidā ietekmēs pašvaldību budžetus. Kamēr nebūs risinājums par ilgstošo bezdarbnieku atgriešanu pilnvērtīgā darba tirgū, kamēr nebūs cīņa ar aplokšņu algu maksātājiem, tikmēr diskusijas turpinās.

Diskutējot par LPF piedāvāto pieeju par pensionāra iztikas minimuma groza piemērošanu, **E.Voļskis** uzskata, ka iztikas grozs kā rādītājs ir „ekonomiska muļķība”, jo katram cilvēkam šis iztikas grozs ir atšķirīgs.

U.Augulis atzīmē, ka šī diskusija ir labs iesākums tām diskusijām, kas varētu turpināties Saeimā un aicina pāriet pie nākamā jautājuma par pievienotās vērtības nodokļa atcelšanu medikamentu iegādei vecuma un invaliditātes pensijas saņēmējiem, dodot vārdu Veselības ministrijas (VM) pārstāvjiem.

3. Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) atcelšana medikamentu iegādei vecuma un invaliditātes pensijas saņēmējiem.

VM valsts sekretāra vietniece **E.Pole** sēdes dalībniekus iepazīstina ar samazināto pievienotās vērtības nodokļa likmi medikamentu iegādei, kas ir 12% (Lietuvā - 5%, Igaunijā - 9%). VM neiebilst PVN likmes samazinājumam, taču atsevišķi atvieglojumi konkrētām iedzīvotāju grupām netiek paredzēti. Tas ir nodokļu politikas jautājums kopumā, kas pamatā ir Finanšu ministrijas kompetencē.

Rīgas aktīvo senioru alianses pārstāve **S.Beikerte** vēršas pie VM ar priekšlikumiem veselības aprūpes sistēmas sakārtošanas veicināšanai:

- izstrādāt vadlīnijas pacientu dinamiskajai novērošanai, ņemot vērā diagnozes;
- noteikt konkrētus kritērijus/principus, pēc kādiem ārstiem jāstrādā, lai iekļautos kvotu sistēmā.

E.Pole komentē, ka nākamgad mēģinās kvotu sadalījuma jautājumu skatīt stingrāk, taču pamatā visam ir nepietiekams finansējums.

E.Voļskis izsaka viedokli, ka ir vērts izvērtēt situāciju no tāda skatu punkta, ka medikamenti tiek pārdoti pensionāram nevis ar pazeminātu vai nulles likmi, bet gan, ka šī prece vispār netiek aplikta ar PVN, jo pensionārs savā ikdienā nestrādā un nenopelna pievienoto vērtību.

Savu viedokli pauda arī **Vārkavas novada pensionāru biedrības** pārstāve **J.Ancāne**, norādot par nevienlīdzību attiecībā uz pensionāriem, kuri dzīvo lauku teritorijā un pensionāriem, kuri dzīvo pilsētās.

J.Ancāne informēja sēdes dalībniekus par Vārkavas novada pensionāru biedrības priekšlikumiem:

1. Sākot no 2016. gada celt neapliekamo minimumu par 20.00 EUR nestrādājošajiem pensionāriem.
2. Indeksēt pensijas ņemot vērā darba stāžu, indeksācijai ņemt vērā no vidējās apdrošināšanas iemaksu algu pieauguma (50%).
3. Minimālo pensiju noteikt minimālās algas līmenī.
4. Ieviest progresīvo nodokli pensijām, kuras pārsniedz 1000 EUR mēnesī.
5. Nestrādājošajiem pensionāriem saglabāt iespēju par 50% apmaksāt un izmantot sanatoriju rehabilitācijas pakalpojumus.
6. Latgales pensionāri uztur prasību radikāli mainīt, uzlabot sociālo un materiālo stāvokli, jo te ir vislielākā nabadzība.

Vārkavas novada pensionāru biedrības pārstāve uzsvēra, ka būtiski ir radīt jaunas darba vietas.

U.Augulis uzskata, ka valstij un pašvaldībām ir jārada apstākļi, lai veidotos gan uzņēmumi gan darba vietas.

NOLĒMA:

Pēc diskusijām klātesošie vienojās padomes vārdā vērsties Finanšu ministrijā ar lūgumu izvērtēt PVN likmes piemērošanu medikamentiem.

4. Par senioriem veltītu koncertuzvedumu šī gada 26.novembrī.

Sēdes noslēgumā labklājības ministrs aicināja seniorus 26.novembrī piedalīties Senioru dienai veltītajā bezmaksas koncertuzvedumā "Ziemeļblāzmas romance", kas notiks kultūras pilī "Ziemeļblāzma".

Sēdi slēdz plkst. 12:30.

Padomes priekšsēdētājs

U.Augulis

Protokolēja

I.Salmane